

Lleis

Llei 7/2019, del 7 de febrer, de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge

Atès que el Consell General en la seva sessió del dia 7 de febrer del 2019 ha aprovat la següent:

Llei 7/2019, del 7 de febrer, de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge

Exposició de motius

L'article 31 de la Constitució diu que és funció de l'Estat vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els seus recursos naturals, amb la finalitat de garantir la qualitat de vida de la ciutadania i mantenir per a les generacions futures un equilibri ecològic racional de l'atmosfera, l'aigua i la terra, i defensar la flora i la fauna autòctones. En compliment d'aquest mandat constitucional, aquesta Llei té per objecte la conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge del Principat d'Andorra.

La protecció del medi natural en general i del patrimoni natural en particular per part dels poders públics té una llarga tradició en el món occidental i va iniciar-se a finals del segle XIX amb les primeres actuacions en defensa dels boscos i del paisatge.

A escala europea i internacional s'han multiplicat els convenis relatius a la protecció de la natura, als quals el Principat d'Andorra s'ha anat adherint a mesura que ha desenvolupat estratègies i polítiques que permeten assolir els objectius establerts en els dits convenis.

Aquesta Llei s'inspira principalment en el Conveni de Berna relatiu a la vida salvatge a Europa, que va entrar en vigor a Andorra l'1 de febrer del 2001, el Conveni europeu del paisatge, que va entrar en vigor a Andorra l'1 de juliol del 2012, i el Conveni sobre la diversitat biològica que va entrar en vigor a Andorra el 5 de maig del 2015, i els desenvolupa.

El Principat d'Andorra ja disposa de normativa en l'àmbit de protecció de la natura. La Llei de protecció del patrimoni cultural-natural, del 9 de novembre de 1983, ha contribuït a conservar la natura. Cal destacar també en aquest àmbit la creació del parc natural de la Vall de Sorteny, l'any 1999, i del parc natural de les Valls del Comapedrosa, l'any 2003. Així mateix, l'any 2003 s'adoptà la declaració institucional per a la protecció, l'ús i la gestió sostenible de la Vall del Madriu-Perafita-Claror, espai que fou inclòs l'any 2004 a la Llista de patrimoni mundial de la Unesco en la categoria de béns culturals, en la modalitat de paisatge cultural.

A més, des que Andorra es va adherir l'any 2012 al Conveni de Ramsar relatiu a les zones humides, aquests tres espais han estat designats zones humides d'importància internacional (llocs Ramsar), amb una superfície de prop de 7.000 hectàrees. Aquests tres espais representen més del 14% del territori d'Andorra. Les zones humides també estan considerades en els articles 42 i 45 de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme de l'any 2000 com a zones de protecció d'aigües.

Val a dir que els instruments de protecció del medi natural han evolucionat notablement per afrontar-la des d'una perspectiva àmplia i complexa. Aquests instruments compaginen les mesures de conservació in situ dels hàbitats i les espècies amb l'adopció de mesures complementàries ex situ. D'aquesta manera es tenen en compte els tres nivells principals de la biodiversitat: els espais (hàbitats), les espècies i els individus (gens); i també la manera com s'interrelacionen. Aquesta nova Llei empra aquesta metodologia moderna de protecció del medi natural, tot seguint els principis establerts pel Conveni sobre la diversitat biològica.

Andorra ha desenvolupat plans i estratègies en diversos àmbits que permeten mantenir i millorar la qualitat del medi natural i de la biodiversitat al país. Es tracta, entre d'altres, del Pla de sanejament de les aigües, que ha permès recuperar la qualitat dels rius i assolir un 81% de les estacions de mesura en qualitat excel·lent i bona. També cal mencionar el Pla nacional de residus, que ha permès posar en marxa una gestió més racional dels residus generats a Andorra amb resultats comparables a les mitjanes europees.

Les estratègies nacionals com la del paisatge, aprovada l'any 2012, o la de la biodiversitat, aprovada l'octubre del 2016, s'inscriuen plenament en l'àmbit d'aquesta Llei que les defineix i els dona un marc legal.

També cal ressaltar l'elaboració de múltiples estudis sobre la fauna i la flora del país i el conjunt de legislació que hi ha sobre la caça, la pesca, la protecció del medi aquàtic, la protecció de la fauna i la tinença d'animals, entre d'altres.

Pel que fa a les masses forestals, que ocupen més del 40% de la superfície del país, se'ls atorga una multifuncionalitat tant en l'àmbit ambiental com en l'econòmic degut a la seva funció productora i reguladora de cicle biològic, la funció de reservori de la biodiversitat, la funció protectora dels sòls pel que fa a l'erosió, així com una funció social en aspectes com el lleure, l'esbarjo i el paisatge.

En l'àmbit més general, pel que fa a la preocupació mundial pel canvi climàtic, aquesta Llei reconeix les masses forestals com el principal embornal de gasos amb efecte d'hivernacle d'Andorra i recomana gestionar-les com a tals en resposta a les obligacions mundials derivades del Conveni marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic i de l'Acord de París, als quals Andorra s'ha adherit.

Cal insistir en el fet que Andorra ha viscut des de sempre, i encara ho fa avui en dia, dels actius del seu medi natural, tant pel que fa a l'agricultura com, més recentment, al sector terciari, i més concretament amb el turisme, que representa el 60% del PIB i que es nodreix, en gran mesura, dels recursos de les nostres muntanyes.

La biodiversitat, en concret, i el patrimoni natural de manera més general, s'han de conservar pel seu valor intrínsec, per la seva bellesa i els serveis ambientals que proporciona, considerant els valors ètics i estètics que aporten a la societat i la seva importància vital per a la continuïtat de l'existència de la vida al nostre planeta.

Per això, aquesta Llei és el fruit d'una acció normativa decidida en defensa del medi natural, coherent amb els mandats de la Constitució i respectuosa amb les competències dels comuns, que homologa el Principat d'Andorra amb les exigències de la comunitat internacional en matèria de conservació del medi ambient.

La Llei s'estructura en vuit títols, que integren seixanta-un articles, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i dos disposicions finals.

El títol I defineix l'objecte de la Llei, el glossari dels seus termes i també els principis generals que han de guiar l'acció de les administracions en matèria de conservació del medi natural, de la biodiversitat i del paisatge.

El títol II desenvolupa l'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra, que és l'instrument de planificació estratègica i de coordinació en matèria de conservació del medi natural i de la biodiversitat. També crea la Comissió de Coordinació i Desenvolupament de l'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra com a òrgan consultiu i de coordinació entre el Govern, els comuns i la societat civil.

El títol III estableix els principis d'actuació a adoptar en la conservació de la biodiversitat, tant en l'àmbit genètic com en el de les espècies, i també dels hàbitats prioritaris. S'introdueixen mesures per preservar la salut de les persones i el medi ambient, com ara la possibilitat de reduir o prohibir productes químics nocius, tenint en compte els greus perjudicis que aquests productes tenen sobre els insectes pol·linitzadors i, per tant, sobre una bona part de la producció alimentària del planeta. La Llei preveu la creació d'un sistema informàtic de recopilació de les dades referents a la biodiversitat com a mecanisme ordenador de les espècies del Principat d'Andorra. D'altra banda, s'estableixen i es regulen les categories d'espècies en funció del seu respectiu règim de conservació. En aquest títol es recullen aspectes que afecten tant la fauna com la flora. Pel que respecta a la conservació de les espècies protegides de la fauna, aquesta Llei es

remet a la Llei de tinença i protecció dels animals, i la completa amb les normes de conservació aplicables a les espècies animals que estan classificades, com a mínim, com a espècies amenaçades.

El títol IV ordena els espais naturals protegits. El capítol primer d'aquest títol defineix i classifica els espais naturals protegits, tot establint les categories següents: els parcs naturals, que poden ser nacionals o comunals, les reserves naturals i els monuments naturals, i es preveu la creació d'espais naturals protegits transfronterers. El capítol segon estableix el procediment de tramitació i de declaració dels parcs i de les reserves naturals, així com els eixos bàsics de la seva gestió. Finalment, el capítol tercer preveu el sistema de planificació dels parcs i de les reserves naturals.

El títol V regula la gestió de les masses forestals del Principat. S'estableixen els plans de gestió forestals comunals com a instruments bàsics per regular-les, la prevenció del tancament de la vegetació i, considerant també la funció de les masses forestals en la lluita contra el canvi climàtic, se'n garanteix la conservació com a embornals de carboni en línia amb els preceptes de la comunitat internacional, per tal de fer-los compatibles amb el conjunt de les seves funcions.

El títol VI regula la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge, seguint els principis del Conveni europeu del paisatge, i estableix l'Estratègia nacional del paisatge com a marc de protecció del paisatge d'Andorra.

Al títol VII es regulen les activitats professionals en el medi natural, les activitats d'acampada, les grans manifestacions, l'accés amb vehicles motoritzats o rodats i l'aprofitament de certes espècies.

El títol VIII estableix el règim d'inspecció i de control de les disposicions que conté aquesta Llei, la tipificació de les infraccions i les sancions i el règim sancionador en matèria de protecció del medi natural que, al marge de la imposició de les sancions que escaiguin, preveu l'obligació de la persona infractora de restablir la situació alterada al seu estat originari, així com la indemnització a càrrec seu dels danys i perjudicis ocasionats per la infracció.

La disposició derogatòria deroga la Llei de protecció del patrimoni cultural-natural, del 9 de novembre de 1983, que s'ha aplicat fins avui als béns integrants del patrimoni natural d'acord amb la disposició derogatòria, apartat 2, de la Llei 9/2003, del 12 de juny, del patrimoni cultural d'Andorra.

La disposició final primera estableix el calendari de desplegament normatiu i reglamentari de la Llei i preveu l'adaptació dels instruments ordenadors dels espais naturals ja existents.

Finalment, la disposició final segona disposa l'entrada en vigor de la Llei l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Títol I. Disposicions generals

Article 1. *Objecte*

Aquesta Llei té per objecte establir el règim jurídic de protecció, conservació, millora, restauració i ús sostenible del medi natural, la biodiversitat i el paisatge del Principat d'Andorra, tant per a les generacions actuals com per a les futures, i en especial els hàbitats per aconseguir que la fauna i la flora autòctones es conservin en un estat favorable, en el marc de la funció encomanada a l'Estat de vetllar per la utilització racional del sòl i de tots els seus recursos naturals, establerta a l'article 31 de la Constitució.

Aquesta Llei també promou la informació, l'educació, la sensibilització i la participació del conjunt de la societat.

Article 2. *Definicions*

A efectes d'aquesta Llei s'entén per:

- a) "Biodiversitat", la variabilitat d'organismes vius de qualsevol origen, inclosos, entre d'altres, els ecosistemes terrestres i aquàtics i els complexos ecològics dels quals formen part; això comprèn la diversitat dins de cada espècie, entre espècies i també la diversitat dels ecosistemes.

- b) "Conservació", el manteniment o el restabliment en un estat favorable del medi natural, així com el conjunt de mesures necessàries per aconseguir-ho i per garantir que l'ús que se'n faci sigui sostenible.
- c) "Conservació ex situ", la conservació d'elements constitutius de la biodiversitat fora del seu entorn natural.
- d) "Conservació in situ", la conservació dels ecosistemes i dels hàbitats naturals i el manteniment i la recuperació de poblacions viables d'espècies en el seu entorn natural i, en el cas de les espècies domesticades i cultivades, en l'entorn on s'han desenvolupat les seves característiques distintives.
- e) "Corredor ecològic", qualsevol element del territori que, amb independència del seu valor natural, té com a funció més important facilitar els fluxos ecològics de recursos i d'organismes, connectant diversos hàbitats i afavorint el moviment dels individus i la dispersió de les espècies.
- f) "Ecosistema", el complex dinàmic format per comunitats de plantes, animals i microorganismes i el seu entorn no vivent que, amb la seva interacció, formen una unitat funcional.
- g) "Espècie autòctona", en sentit biogeogràfic, la que es troba present a Andorra per causes naturals, així com qualsevol altra espècie desapareguda actualment que hagi tingut presència natural a Andorra en temps històrics.
- h) "Espècie exòtica", la que no té la condició d'autòctona ni de naturalitzada.
- i) "Espècie naturalitzada", en sentit biogeogràfic, la que sense tenir el caràcter d'autòctona a Andorra, hagi estat introduïda per l'home i hagi mantingut actualment una població estable i en equilibri amb la resta de la comunitat biològica.
- j) "Exemplar", un animal o planta individualitzat, viu o mort, així com els seus propòguls, i qualsevol part, resta o derivat del mateix animal o planta, excloses les restes procedents de mudes.
- k) "Grup taxonòmic", grup d'organismes associat a un conjunt d'atributs que determinen la pertinença d'aquests organismes al grup.
- l) "Hàbitat", el lloc o tipus d'ambient on existeix en estat natural un organisme o una població.
- m) "Medi natural", conjunt de béns i recursos de la natura com a font de diversitat biològica i geològica.
- n) "Ministeri", el ministeri que té assignades les competències regulades en aquesta Llei.
- o) "Paisatge", una part de territori tal com la percep la població, el caràcter de la qual resulta de l'acció de factors naturals i/o humans i de les seves interrelacions.
- p) "Patrimoni natural", conjunt de béns i recursos de la natura com a font de diversitat biològica i geològica i que tenen un valor mediambiental, de conservació, paisatgístic, científic o cultural.
- q) "Propògul", part d'una planta destinada a la multiplicació vegetativa.
- r) "Ús sostenible", utilitzar els elements constitutius de la diversitat biològica d'una manera i a un ritme que no n'ocasionin l'empobriment a llarg termini, i que en conservin, alhora, el potencial per satisfer les necessitats i les aspiracions de les generacions actuals i futures.
- s) "Zones humides", extensions de pantans i torberes o superfícies d'aigües naturals o artificials, permanents o temporals on l'aigua és estancada o corrent.
- t) "Política del paisatge", designa la formulació que les administracions públiques competents fan dels principis generals, les estratègies i les orientacions que permeten l'adopció de mesures particulars destinades a la protecció, la gestió i l'ordenament del paisatge.
- u) "Protecció dels paisatges", comprèn les accions de conservació i de manteniment dels aspectes significatius o característics d'un paisatge, justificades pel seu valor patrimonial que emana de la seva configuració natural i/o de la intervenció humana.

v) "Gestió dels paisatges", comprèn les accions destinades, en una perspectiva de desenvolupament sostenible, a mantenir el paisatge per tal de guiar i harmonitzar les transformacions induïdes per les evolucions socials, econòmiques i mediambientals.

w) "L'ordenament dels paisatges", comprèn les accions que tenen un caràcter prospectiu particularment afirmat destinades a la valoració, la restauració o la creació de paisatges.

Article 3. *Principis generals*

1. D'acord amb l'objecte assenyalat a l'article 1, les administracions desenvolupen una política de conservació in situ de la biodiversitat, amb les finalitats següents:

a) Integrar els requisits de la conservació, l'ús sostenible, la millora i la restauració del patrimoni natural i la biodiversitat en les polítiques sectorials i, en particular, en la presa de decisions en l'àmbit polític, econòmic i social, així com la participació justa i equitativa en el repartiment de beneficis que derivin de la utilització dels recursos genètics.

b) Mantenir els processos ecològics essencials i els ecosistemes bàsics amb el conjunt d'organismes vius, i l'estructura i les funcions que els són pròpies.

c) Mantenir i/o restaurar els corredors ecològics per tal que puguin desenvolupar el seu rol de connectors.

d) Preservar la biodiversitat, amb especial atenció a les espècies de caràcter endèmic i a les amenaçades, procurant mantenir la conservació, la connectivitat i el restabliment dels seus hàbitats.

e) Regular de manera sostenible l'aprofitament de les espècies i els ecosistemes.

f) Restaurar i millorar els elements del patrimoni natural que es troben degradats.

g) Promoure models de desenvolupament ambientalment adequats i sostenibles, harmonitzant les activitats productives amb la conservació de la biodiversitat, dels serveis ecosistèmics i del paisatge.

h) Millorar la qualitat de vida de la població.

i) Prevenir el canvi climàtic, mitigar-ne els efectes i preveure els mecanismes d'adaptació a aquest fenomen.

j) Promoure la recerca aplicada sobre biodiversitat.

k) Promoure l'educació ambiental en matèria de conservació del medi natural, garantint l'accés de la informació ambiental a la ciutadania i fomentant la conscienciació sobre la importància de la biodiversitat.

l) Fomentar la participació ciutadana en les polítiques i actuacions derivades de l'aplicació d'aquesta Llei.

2. La preservació del medi ambient per a les generacions futures està garantida pel principi de no-regressió de la normativa ambiental, que només pot ser objecte de millora constant en funció dels coneixements científics i tècnics del moment.

Article 4. *Competència i col·laboració*

1. El Govern exerceix, mitjançant el ministeri competent en matèria de medi ambient, les funcions previstes en aquesta Llei que no corresponguin als comuns.

2. Les administracions han de garantir que la gestió del medi natural es du a terme en benefici de les generacions actuals, però sense disminuir la seva potencialitat per satisfer les necessitats i les aspiracions de les generacions futures.

3. Les administracions col·laboren en matèria de conservació del medi natural i es faciliten mútuament informació per garantir que es compleixen els objectius fixats per aquesta Llei, en els termes fixats per la legislació vigent.

Article 5. *Recerca*

El Govern impulsa la recerca aplicada a la conservació del medi natural en els àmbits que considera prioritaris per al Principat. En aquest marc pot establir convenis amb institucions de recerca, institucions científiques

i amb entitats i associacions de protecció de la natura, degudament registrades, per tal de facilitar que s'executin les investigacions i els estudis necessaris.

Article 6. *Procediment d'avaluació ambiental*

1. Les actuacions, les planificacions i les activitats que puguin afectar espais naturals protegits o espècies amenaçades, s'han de sotmetre al procediment d'avaluació ambiental abans d'iniciar-les. Aquesta avaluació ha de preveure les mesures a aplicar per evitar que es produeixin pèrdues de la biodiversitat i dels serveis que aquesta biodiversitat procura. En cas que no es puguin evitar impactes, l'avaluació ha de preveure mesures per minimitzar-ne els efectes i compensar-ne els impactes, si escau.

2. Aquest procediment s'integra en el marc del procediment d'autorització administrativa que correspon d'acord amb la normativa d'aplicació.

3. Per garantir la pertinència científica, les empreses que realitzin estudis d'impacte ambiental i que assumixin tasques de direcció de vigilància ambiental estan sotmeses als requisits i a les disposicions que es determinin per via reglamentària.

Títol II. Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra

Article 7. *Concepte i contingut de l'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra*

1. L'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra (ENBA) és un instrument de planificació estratègica i de coordinació en matèria de conservació i ús sostenible de la biodiversitat que garanteix la coherència de les polítiques públiques. L'ENBA és un document públic redactat pel ministeri competent en matèria de medi ambient i aprovat pel Govern. Aquest document ha d'estar a disposició de la ciutadania i s'ha de revisar com a mínim cada sis anys. L'aprovació i les revisions posteriors es publiquen al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

2. L'ENBA ha d'incloure, entre d'altres:

- a) Els objectius de conservació, de millora i d'ús sostenible de l'estat de la biodiversitat.
- b) Les modalitats d'integració de la sostenibilitat en les planificacions sectorials pertinents, en particular en l'àmbit del turisme sostenible.
- c) Els instruments i les activitats que han de permetre assolir-ne els objectius.

Article 8. *Comissió de coordinació i desenvolupament de l'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra*

1. Es crea la Comissió de Coordinació i Desenvolupament de l'Estratègia Nacional de la Biodiversitat d'Andorra (CENBA) com a òrgan consultiu i de coordinació de les actuacions del Govern i dels comuns en matèria de conservació de la biodiversitat i de participació de la societat civil.

2. La CENBA està constituïda pels membres següents:

- a) Quatre representants del Govern, un dels quals és el ministre que té assignades les competències regulades en aquesta Llei, o la persona que delegui, que presideix la Comissió.
- b) Un cònsol de cada parròquia, que podrà delegar en la persona que designi.
- c) Un representant dels agricultors i ramaders.
- d) Un representant de la Federació andorrana de caça i pesca.
- e) Un representant de les direccions de les estacions d'esquí.
- f) Dos representants designats per les associacions de conservació de la natura.
- g) Un representant de les entitats de recerca.
- h) Un representant de les federacions dels vehicles motoritzats i/o rodats.

3. Són funcions de la CENBA:

- a) Participar en l'elaboració de l'Estratègia nacional de la biodiversitat d'Andorra, fer-ne el seguiment, l'avaluació i les revisions.
- b) Participar en l'elaboració dels reglaments enunciats en aquesta Llei.
- c) Emetre els informes no vinculants enunciats en aquesta Llei.
- d) Proposar les actualitzacions de la normativa en matèria de conservació de la biodiversitat.
- e) Proposar i informar sobre els programes i les accions de formació, de sensibilització i de participació relatius a la biodiversitat.
- f) Analitzar les iniciatives internacionals de conservació del medi natural i la biodiversitat i la seva possible implantació a Andorra.
- g) Participar en tots els àmbits que li atribueix aquesta Llei o d'altres.

4. La CENBA ha de mantenir:

- a) Reunions ordinàries plenàries almenys una vegada l'any.
- b) Reunions temàtiques plenàries i en subcomissions i grups de treball tècnics, si escau, als quals poden assistir tècnics externs i representants de diversos sectors de la societat relacionats amb la conservació del medi natural.
- c) Reunions extraordinàries en qualsevol moment, si les circumstàncies ho requereixen.

5. La Comissió ha d'elaborar el seu reglament de funcionament intern en el qual pot establir totes les subcomissions i grups de treball que estimi pertinents per desenvolupar millor les seves funcions.

Títol III. Conservació de la biodiversitat

Article 9. *Principis d'actuació*

1. En les seves actuacions, les administracions han d'adoptar les mesures necessàries per garantir la conservació, la protecció i la recuperació de les espècies autòctones de flora i fauna que viuen en estat silvestre i dels seus hàbitats naturals, amb una atenció especial als hàbitats prioritaris.

2. Les administracions han d'atorgar preferència a les mesures de conservació de les espècies en els seus hàbitats naturals, considerant, quan sigui necessari, l'adopció de mesures addicionals de conservació ex situ.

3. El Govern, amb l'informe previ de la CENBA, estableix per via reglamentària els nivells de protecció de les espècies, que tindran les condicions d'espècie protegida, amenaçada, en perill d'extinció o extingida. Aquestes categories són acumulatives, i cadascuna pressuposa la classificació en la o les anteriors. Les qualificacions esmentades es poden aplicar tant a espècies com a subespècies, varietats o poblacions concretes, o bé a totes les espècies d'un determinat grup taxonòmic.

Article 10. *Salut i biodiversitat*

En el marc de l'ENBA i tenint en compte l'estreta relació que hi ha entre salut humana i biodiversitat, el Govern pot reduir i/o prohibir l'ús de certs productes químics utilitzats com a verins, pesticides, insecticides i herbicides i altres productes susceptibles d'interferir en la salut de les persones, la qualitat del medi ambient i la conservació de la biodiversitat, en particular dels insectes pol·linitzadors.

Article 11. *Protecció de la biodiversitat autòctona*

1. Les administracions han d'adoptar les mesures necessàries per evitar la introducció i la proliferació en el medi natural d'espècies exòtiques, especialment quan es demostrï científicament que poden competir amb les espècies autòctones i alterar-ne les característiques genètiques, els equilibris i les dinàmiques ecològics.

2. Si es comprova que la introducció, la presència o la proliferació d'una espècie exòtica causa danys a les espècies autòctones o als seus hàbitats, el ministeri competent en matèria de medi ambient pot prohibir-ne la introducció al país i ha d'establir mesures de control, les prescripcions de les quals són d'obligat compliment per als que posseeixen exemplars d'aquesta espècie exòtica.

3. La introducció en el medi natural o bé en activitats de tipus agrícola o forestal d'organismes híbrids o provinents de varietats modificades genèticament únicament podrà ser autoritzada pel Govern si es disposa dels dictàmens tècnics que assegurin que queda preservada la diversitat genètica de les poblacions autòctones a llarg termini. S'estableix una excepció en el cas d'accions derivades de plans de recuperació d'espècies en perill d'extinció, sempre que aquesta introducció no afecti altres espècies que les considerades en els plans de recuperació.

4. La importació i l'exportació d'exemplars d'espècies exòtiques o d'organismes híbrids o provinents de varietats modificades genèticament, requereixen l'autorització prèvia del Govern, que estableix, per via reglamentària, les modalitats d'importació i d'exportació i els requisits de control de l'origen i del seu estat sanitari.

Article 12. *Informació sobre la biodiversitat*

1. La informació sobre la biodiversitat d'Andorra s'incorpora en una base de dades informàtica i/o en un sistema d'informació geogràfica, que s'actualitzen periòdicament. La creació i la gestió d'aquesta base de dades i del sistema d'informació geogràfica correspon al ministeri competent en matèria de medi ambient.

2. Pel que fa a les espècies, aquesta base de dades informàtica i/o el sistema d'informació geogràfica s'estructuren en seccions corresponents als principals grups taxonòmics, i recullen la condició per a cada una, d'acord amb l'article 9.

3. L'accés a aquestes informacions es fa seguint el procediment de consulta de documents establert per la legislació vigent. Excepcionalment, els documents i les informacions referits a la biodiversitat són confidencials quan el fet de divulgar-los pugui fer-ne perillar la protecció i quedi tècnicament justificat en les resolucions corresponents.

Article 13. *Espècies protegides*

1. El Govern classifica com a espècie protegida tota espècie autòctona de fauna i flora que requereix una protecció especial en funció del seu valor científic, ecològic o cultural, o per la seva singularitat, raresa o grau d'amenaça. També tenen aquesta consideració les espècies que figuren com a protegides en els instruments internacionals ratificats per Andorra.

2. Les normes generals de protecció d'aquestes espècies de la fauna són les que estableix la Llei de tinença i de protecció d'animals. Les normes de protecció previstes per aquesta Llei pel que fa a les espècies de la fauna, completen les que estableix la Llei de tinença i de protecció d'animals, sense oposar-s'hi ni substituir-les.

3. Estan sotmesos a l'autorització del ministeri competent en matèria de medi ambient la importació, l'exportació, el transport o la possessió d'exemplars pertanyents a espècies de flora protegides, amb els permisos corresponents i els certificats del país d'origen.

4. Es prohibeix la comercialització d'exemplars de flora d'espècies protegides d'origen silvestre.

5. Les espècies protegides s'han de prendre en consideració en el procediment d'avaluació ambiental i cal preveure i avaluar els impactes que es puguin generar sobre les seves poblacions o hàbitats potencials i les mesures preventives, correctores i de compensació corresponents.

6. Qualsevol exempció autoritzada pel Govern a les mesures preses en virtut dels articles 9.3, 13, 14, 15 i 16, sempre que es demostrï que no hi ha una altra solució satisfactòria i que l'excepció no afecta la supervivència de les poblacions afectades en el seu hàbitat natural, s'ha de justificar en interès de la conservació de la fauna i la flora, la conservació dels hàbitats naturals, la salut i la recerca. Aquestes excepcions només poden permetre, en condicions estrictament controlades, la captura, collita i tinença d'animals i plantes silvestres en petites quantitats.

Article 14. *Espècies amenaçades*

1. El Govern classifica com a espècie amenaçada tota espècie de fauna i de flora que, tot i tenir caràcter autòcton i mantenir poblacions estables o presència constatada al Principat d'Andorra, es troba sotmesa a factors específics d'amenaça que impliquen una conservació desfavorable, de tal manera que requereix mesures concretes de conservació.

2. Està sotmesa a autorització del ministeri competent en matèria de medi ambient l'exhibició d'exemplars d'espècies de flora amenaçades, i de parts o de productes obtinguts a partir d'exemplars d'aquestes espècies, amb finalitats culturals i de difusió en campanyes de protecció i conservació de la biodiversitat.

3. Es prohibeix recol·lectar, tallar, desarrelar i destruir els exemplars de les espècies de flora amenaçades o d'alguna de les seves parts, incloses les llavors, excepte en els hàbitats prioritaris definits a l'article 18.1.b), en què es poden mantenir les pràctiques de maneig tradicional.

4. Està sotmesa a l'autorització del ministeri competent en matèria de medi ambient, en condicions estrictament controlades, la collita d'exemplars de flora d'espècies amenaçades amb finalitats científiques, de conservació, de reproducció, de repoblació o de reintroducció en altres zones.

5. El ministeri competent en matèria de medi ambient pot decomissar els exemplars pertanyents a espècies de flora amenaçades que estan en possessió de particulars o que són exposats per a la venda o l'exhibició pública i que infringeixen aquesta Llei.

6. El ministeri competent en matèria de medi ambient elabora i aplica un programa de seguiment i conservació de les poblacions de les espècies amenaçades i els atorga una atenció preferent en els programes pressupostaris, de recerca i/o sensibilització i educació ambiental, si escau. Els programes de seguiment i conservació es poden elaborar per a diverses espècies amenaçades d'un mateix tipus d'hàbitat si presenten un problema que admet un tractament comú.

Article 15. *Espècies en perill d'extinció*

1. El Govern classifica les espècies de fauna i de flora amenaçades, la supervivència de les quals és poc probable a curt o mitjà termini si els factors causals de la situació actual continuen actuant, com a espècies en perill d'extinció.

2. El ministeri competent en matèria de medi ambient elabora i aplica un pla de recuperació per a les espècies classificades en perill d'extinció, en el qual es defineixen les mesures necessàries per eliminar el risc que s'extingeixin. Aquestes espècies es beneficien d'una atenció prioritària en els programes pressupostaris, de recerca i/o sensibilització i d'educació ambiental del ministeri competent en matèria de medi ambient.

3. Entre les mesures adoptades, el Ministeri pot sotmetre a autorització la destrucció, la mort, el deteriorament, la collita, la captura, la possessió, el transport, el comerç o l'exposició per al comerç o la naturalització d'animals o plantes en perill d'extinció.

Article 16. *Plans de recuperació d'espècies en perill d'extinció*

1. Els plans de recuperació d'espècies en perill d'extinció tenen el contingut mínim següent:

- a) L'anàlisi de la situació actual de l'espècie i de les causes que l'han originat.
- b) La formulació dels objectius operatius per recuperar l'espècie al Principat d'Andorra.
- c) La delimitació de l'àmbit territorial d'aplicació del pla de recuperació, amb la zonificació corresponent per efectuar-hi les activitats i, si escau, la determinació de les àrees crítiques per a la seva conservació.
- d) L'establiment, si escau, de les eines transnacionals de cooperació per assegurar la consecució dels objectius.
- e) El programa d'actuacions de conservació i restauració de les poblacions o de l'hàbitat.
- f) La normativa i les limitacions generals i específiques per als usos, els aprofitaments i les activitats que calgui aplicar.

g) Els sistemes i els òrgans previstos per gestionar el pla i coordinar els actors que hi intervenen, així com per controlar i seguir les poblacions i aplicar el pla amb eficàcia.

h) La definició i la implantació dels instruments de seguiment de l'estat de les poblacions.

2. Els plans de recuperació s'aproven per decret del Govern amb l'informe previ de la CENBA.

3. Es poden agrupar en un mateix pla les espècies d'un grup taxonòmic determinat i/o les que comparteixen el mateix tipus d'hàbitat i que presenten un problema de conservació que admeti un tractament comú.

Article 17. *Espècies extingides*

1. El Govern inclou en una categoria especial tota espècie extingida a Andorra, amb independència que pugui ser observada de forma esporàdica al Principat.

2. Per a les espècies extingides al Principat d'Andorra, es poden executar plans de reintroducció, seguint el procediment establert per als plans de recuperació d'espècies en perill d'extinció.

Article 18. *Hàbitats prioritaris*

1. Amb l'informe previ de la CENBA, el Govern pot elaborar, per via reglamentària, una llista d'hàbitats prioritaris, en la qual s'inclouen els que requereixen una atenció preferent per algun dels motius següents:

a) Hàbitats naturals amb condicionants ecològics especials, vulnerables o importants per la seva aportació especial a la biodiversitat i al paisatge.

b) Hàbitats seminaturals producte de pràctiques agrícoles o ramaderes tradicionals que han donat lloc a comunitats de fauna i flora i paisatges de gran interès.

2. Amb l'informe previ de la CENBA, el ministeri competent en matèria de medi ambient elabora i aplica un pla en el qual es defineixen les mesures necessàries per afavorir la conservació dels espais classificats com a hàbitats prioritaris. Aquests espais es beneficien d'una atenció prioritària en els programes pressupostaris, de recerca i/o sensibilització i d'educació ambiental del ministeri competent en matèria de medi ambient.

3. Es prohibeix destruir, alterar o degradar els llocs d'interès geològic, així com col·lectar fòssils i minerals, inclús en les cavitats subterrànies naturals o artificials.

Títol IV. Els espais naturals protegits

Capítol primer. Tipologia dels espais naturals protegits

Article 19. *Concepte i finalitats dels espais naturals protegits*

1. Es consideren espais naturals protegits les zones del territori del Principat d'Andorra que contenen sistemes o elements naturals representatius, singulars, fràgils o d'especial interès ecològic, científic, paisatgístic o geològic i que són declarats com a tals d'acord amb aquesta Llei.

2. La protecció d'aquests espais ha d'obeir, entre d'altres, a les finalitats següents:

a) Conservar les àrees i els elements naturals que ofereixin un interès singular des del punt de vista de la conservació de les espècies i dels hàbitats i que tinguin valors científics, educatius, estètics, paisatgístics i recreatius, que mitiguin el canvi climàtic o que disminueixin l'ocurrència dels riscos naturals.

b) Fomentar la preservació de mostres dels paisatges resultants de l'activitat rural tradicional del Principat.

c) Constituir una xarxa representativa dels principals ecosistemes existents al territori nacional.

d) Contribuir al desenvolupament socioeconòmic vinculat als espais naturals protegits i fomentar oportunitats d'ocupació i activitat econòmica sostenible compatibles amb la conservació del medi natural.

e) Col·laborar en programes internacionals de conservació d'espais naturals i de biodiversitat que afectin el Principat d'Andorra.

Article 20. *Classificació dels espais naturals protegits*

Els espais naturals protegits es classifiquen en:

- a) Parcs naturals
- b) Reserves naturals
- c) Monuments naturals

Article 21. *Parcs naturals*

1. Els parcs naturals són espais naturals extensos, poc transformats per les activitats humanes, la declaració dels quals té com a finalitat un desenvolupament local sostenible, la conservació dels ecosistemes i de les espècies de fauna i flora, la protecció del paisatge i dels elements d'interès geològic i dels usos tradicionals que hi estan associats, i la promoció de les activitats recreatives, educatives, turístiques i científiques compatibles amb la preservació de l'entorn.

2. Els parcs naturals es classifiquen en:

- a) Parcs naturals nacionals: situats en el terme de dos o més parròquies. Es creen per llei amb l'acord previ preceptiu dels comuns de les parròquies en els quals estan situats i amb l'informe previ de la CENBA que en justifiqui l'interès nacional. La gestió dels parcs nacionals és compartida entre el Govern i els comuns del territori en el qual estan situats.
- b) Parcs naturals comunals: estan situats en el terme d'una parròquia. Es creen per ordinació comunal amb un informe previ de la CENBA que en justifiqui l'interès i són gestionats exclusivament pels comuns concernits, sens perjudici de les competències que corresponen al Govern.

Article 22. *Reserves naturals*

1. Les reserves naturals són menys extenses que els parcs naturals. Són espais de gran valor científic, la declaració dels quals té com a finalitat la protecció d'hàbitats, d'ecosistemes, d'espècies o de poblacions en el seu estat natural o d'altres elements biològics o geològics que, per la seva raresa, fragilitat, representativitat, importància o singularitat, mereixen una atenció especial.

2. Les reserves naturals es classifiquen en:

- a) Reserves naturals integrals: són els espais en els quals la conservació dels seus valors no és compatible amb la intervenció humana aliena a fins científics.
- b) Reserves naturals parcials: són els espais en els quals la conservació dels seus valors no és compatible amb la intervenció humana aliena a fins científics o educatius, però pot ser-ho amb els usos tradicionals necessaris per a la preservació dels valors objecte de protecció.

3. Les reserves naturals es creen per llei amb l'acord previ preceptiu dels comuns de les parròquies en els quals estan situades i amb l'informe previ de la CENBA que en justifiqui l'interès. La gestió de les reserves naturals és compartida entre el Govern i els comuns del territori en el qual estan situades.

4. La declaració d'una zona com a reserva natural comporta necessàriament la qualificació de tota l'àrea com zona de protecció natural en el pla d'ordenació i urbanisme parroquial corresponent, d'acord amb l'article 46.1 de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme.

Article 23. *Monuments naturals*

1. Els monuments naturals són espais de dimensió reduïda que han de ser protegits perquè són elements naturals de singularitat notòria, per la seva raresa o bellesa, amb valor científic, cultural o estètic.

2. Es creen per via reglamentària amb l'acord previ preceptiu del comú de la parròquia on estan situats i amb l'informe previ de la CENBA que en justifiqui l'interès. La gestió dels monuments naturals és compartida entre el Govern i el comú de la parròquia on estan situats.

3. La declaració d'un espai com a monument natural comporta necessàriament qualificar-lo com a zona de protecció natural en el pla d'ordenació i urbanisme parroquial corresponent, i queda inclòs en el catàleg de patrimoni nacional, d'acord amb l'article 46.2 de la Llei general d'ordenació del territori i urbanisme.

Article 24. *Espais naturals protegits transfronterers*

A través de la subscripció d'acords internacionals es poden constituir espais naturals protegits transfronterers que incloguin àrees del Principat d'Andorra i d'un o de diversos estats veïns. Es requereix un informe previ de la CENBA que en justifiqui l'interès.

Capítol segon. Tramitació i declaració dels parcs i de les reserves naturals

Article 25. *Instrucció d'expedient*

1. La declaració de parcs i de reserves naturals comporta la prèvia instrucció d'un expedient que ha de contenir al menys la següent documentació:

- una memòria tècnica justificativa del seu interès. Pel que respecta a les reserves naturals la memòria ha de justificar raonadament el seu alt valor ecològic o científic i la finalitat de protecció d'hàbitats, d'ecosistemes, d'espècies o de poblacions d'acord amb les característiques establertes a l'article 22.1;
- una delimitació cartogràfica i una zonificació de l'espai;
- els criteris i les normes que regeixen la zonificació;
- la definició dels instruments de planificació de l'espai i el seu model de gestió;
- les inversions necessàries pel funcionament de l'espai;
- els mecanismes d'administració, de gestió i de finançament previstos;
- els usos permesos, autoritzables i no permesos.

2. L'acord d'incoació de l'expedient s'ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*. L'expedient i tota la documentació que conté s'ha de sotmetre a informació pública durant el termini de dos mesos.

3. Una vegada exhaurit el termini d'al·legacions i practicades les esmenes i modificacions que s'estimin procedents, el Govern o el Comú trameten la proposta de norma de declaració i el conjunt de l'expedient instruït a l'òrgan d'aprovació corresponent.

Article 26. *Protecció preventiva durant la tramitació de l'expedient*

A partir de la publicació al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* de l'acord d'incoació de l'expedient i durant la seva tramitació no es poden efectuar actes que suposin una transformació sensible de la realitat física o biològica de l'espai afectat que pugui fer impossible o dificultar de manera important la consecució dels objectius a què respon la futura declaració.

Article 27. *Norma de declaració dels parcs i de les reserves naturals*

1. La norma de declaració d'un parc o d'una reserva natural ha de fixar els mecanismes d'administració, de gestió i de finançament si escau i les funcions de vigilància i inspecció. També ha d'incloure la delimitació i la zonificació de l'espai i de la zona perifèrica, si escau, amb els criteris i les normes que regeixen aquesta zonificació. A més ha d'especificar la composició i les tasques dels òrgans que es creen per gestionar-los.

2. La creació d'una zona perifèrica està destinada a garantir el desenvolupament sostenible i ambientalment raonable en la proximitat dels espais naturals protegits per reforçar la protecció d'aquestes àrees. En la zona perifèrica, la norma de declaració pot regular o prohibir qualsevol acció que posi en perill les funcions ecològiques dels espais naturals protegits.

Article 28. *Òrgan rector*

Els parcs i les reserves naturals tenen un òrgan rector, format per representants de les administracions responsables de la gestió de l'espai. Aquest òrgan té per funció la formulació de les polítiques de gestió de l'espai. La composició i el funcionament d'aquest òrgan s'estableixen en la norma de declaració de l'espai.

Article 29. *Òrgan gestor*

Els parcs i les reserves naturals han de comptar amb un òrgan gestor que té les funcions següents:

- a) Responsabilitzar-se de la gestió de l'espai natural protegit, i en concret del compliment, en el seu interior, dels principis inspiradors i dels objectius d'aquesta Llei.
- b) Vetllar perquè es compleixin les disposicions del Pla rector definit a l'article 34.
- c) Elaborar els informes necessaris relatius a l'espai.
- d) Establir relacions directes amb els òrgans rector i consultiu, quan escaigui.
- e) Complir amb les altres funcions previstes en la legislació vigent i en els instruments de planificació de cada espai.

Article 30. *Òrgans consultius*

En els parcs i les reserves naturals es poden constituir òrgans consultius per tal de fomentar la participació dels representants dels interessos relacionats amb la seva gestió. Aquests òrgans consultius han de lliurar un informe previ a les decisions de l'òrgan rector, especialment en qüestions científiques, econòmiques, socials i culturals.

Article 31. *Règim financer*

1. Els recursos econòmics necessaris per gestionar els parcs i les reserves naturals són els que estableix la norma de declaració, d'acord amb l'article 27.
2. Les administracions també poden contribuir a sufragar-ne la gestió, de manera directa o bé mitjançant programes específics. Qualsevol col·laboració ha de comptar amb el conveni corresponent, que ha de ser autoritzat per l'òrgan rector corresponent.
3. Les organitzacions no governamentals, les entitats i les associacions i els privats en general poden participar en el manteniment dels parcs i les reserves naturals. En tot cas, però, s'ha de vetllar pel caràcter públic dels parcs i les reserves naturals, en particular en tot el que es refereix a la direcció, la vigilància i la gestió en general. Qualsevol col·laboració o aportació possible ha de comptar amb el conveni corresponent, que ha de ser autoritzat per l'òrgan rector corresponent.

Article 32. *Establiment de servituds*

En els parcs i reserves naturals es poden constituir servituds forçoses de pas de persones o de vehicles i d'accés a xarxes de subministraments de serveis, quan siguin necessàries per al desenvolupament d'alguna de les activitats previstes en la seva norma de declaració i fins que sigui necessari aquest mateix servei. La constitució d'una servitud comporta la compensació dels danys o menyscabaments que es causin al propietari afectat.

Capítol tercer. Planificació dels parcs i de les reserves naturals

Article 33. *Principi general*

La normativa que regula l'ús i les activitats de cada parc i reserva natural ha de garantir la protecció dels elements del patrimoni natural, i pot limitar o prohibir els usos i les activitats que suposin un risc o causin danys sobre el medi natural.

Article 34. *Tipus de plans i contingut*

1. L'instrument de planificació dels parcs i les reserves naturals és el Pla rector que ha d'incloure, com a mínim, els objectius i les directrius per gestionar cada zona del parc o de la reserva, la normativa aplicable

als usos, els aprofitaments i les activitats permeses, i una programació detallada de les actuacions a executar durant el període de vigència del Pla, amb la indicació del calendari. Els plans han d'establir també les modalitats i la periodicitat de la seva revisió.

2. Correspon als òrgans rectors aprovar els plans rectors dels parcs i de les reserves naturals.

3. El Pla rector es pot desenvolupar, si escau, mitjançant plans sectorials i plans anuals. Els primers permeten desenvolupar amb més precisió la normativa o la programació d'actuacions aplicables a un àmbit determinat de la gestió de l'espai, mentre que els segons han de servir per programar detalladament les actuacions a executar durant un any determinat i les dotacions pressupostàries necessàries per realitzar-les.

4. Els plans rectors han de ser tramesos als òrgans competents perquè en facin l'aprovació final i s'han de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Article 35. *Classificació general dels usos*

1. Els usos en un parc o en una reserva natural tenen la consideració de "permesos", "autoritzables" o "no permesos".

2. Són "permesos" els usos o les activitats que per la seva pròpia naturalesa siguin compatibles amb els objectius de protecció de cada espai; són "autoritzables" els que sota determinades condicions poden ser tolerats pel medi natural sense un deteriorament apreciable dels seus valors; i són "no permesos" els que suposen un perill present o futur, directe o indirecte, per a l'espai natural o qualsevol dels seus elements o característiques.

Títol V. Gestió de les masses forestals

Article 36. *Principis generals*

1. Els principis que s'han d'aplicar en la gestió de les masses forestals són la conservació de la biodiversitat i del paisatge, la millora o manteniment del nivell evolutiu de la seva vegetació, la no reducció a escala nacional i la potenciació de la capacitat d'embornal de carboni en el marc de la lluita contra el canvi climàtic i l'aprofitament sostenible com a font de biomassa, a més del seu rol de protecció davant els riscos naturals, prevalent en qualsevol cas l'interès públic sobre el privat.

2. En coherència amb els principis esmentats, cada Comú ha de redactar en base al seu inventari forestal, el Pla de gestió forestal comunal corresponent que inclou, com a mínim, la determinació dels seus objectius i la planificació dels diferents aprofitaments i actuacions previstes. Cada Pla de gestió forestal comunal, amb l'informe previ del CENBA que s'ha de referir únicament als principis assenyalats en l'apartat 1, ha de ser sotmès a informació pública durant un termini d'un mes, abans de ser aprovat pel Comú.

3. La realització de qualsevol activitat en les masses forestals queda supeditada a l'existència prèvia del Pla de gestió forestal comunal que garanteixi i fonamenti els seus objectius en el compliment dels principis assenyalats en l'apartat 1, així com el principis inspiradors d'aquesta Llei. La gestió de determinades masses forestals situades en diverses parròquies es pot definir de forma conjunta elaborant plans comuns d'ordenació forestal intercomunals per a masses forestals, que han de ser aprovats pels Comuns implicats, o bé, si escau, per la mancomunitat que hagin creat en la matèria.

Títol VI. Protecció, gestió i ordenació del paisatge

Article 37. *Política nacional del paisatge*

1. Es reconeix el paisatge com un component essencial de l'entorn de vida i del benestar individual i col·lectiu dels habitants del Principat d'Andorra, com l'expressió de la diversitat del seu patrimoni comú natural i cultural, i com un fonament de la seva identitat.

2. L'actuació de les administracions i de la ciutadania s'ha d'orientar vers la preservació paisatgística del Principat i la conservació dels entorns agrícoles i urbans, inclosos els paisatges quotidians i els paisatges degradats, seguint els principis del desenvolupament sostenible. En aquest sentit, les actuacions de les

administracions han de vetllar perquè la societat civil se sensibilitzi respecte del valor del paisatge, el seu paper i la seva transformació.

Article 38. *Estratègia nacional del paisatge d'Andorra (ENPA)*

1. L'Estratègia nacional del paisatge (ENPA) és l'instrument de protecció, de gestió i d'ordenació del paisatge, aprovada pel Govern i elaborada pel ministeri competent en matèria mediambiental, amb la participació dels comuns i dels representants econòmics i socials del Principat.

2. L'ENPA ha d'incloure, entre d'altres:

- a) Una diagnosi de la situació de l'estat del paisatge a Andorra;
- b) Uns objectius de qualitat paisatgística per al conjunt del país;
- c) Els programes d'acció que han de permetre assolir els dits objectius.

Títol VII. Regulació d'activitats que poden afectar el medi natural

Article 39. *Disposicions generals*

1. Les disposicions previstes en aquest Títol s'estableixen sens perjudici de les competències dels comuns en les matèries que es regulen.

2. Les activitats turístiques i de lleure en el medi natural s'han de portar a terme de manera que es garanteixi la conservació del medi natural. Les administracions públiques poden limitar que s'hi facin activitats que puguin posar en risc la conservació del medi natural i restringir l'accés, de manera temporal o permanent, a determinats espais, en particular en els espais naturals degradats.

Article 40. *Regulació de l'acampada*

1. Com a norma general, i en defecte de regulació específica, l'acampada lliure només és permesa per a grups de tres tendes com a màxim, quan acampin durant dos nits com a màxim i deixin el terreny en perfectes condicions de netedat i qualitat visual.

2. Per a situacions diferents de la prevista en l'apartat anterior és necessària l'autorització del Comú.

Article 41. *Regulació de les activitats professionals en el medi natural*

1. La realització d'activitats professionals en el medi natural requereix l'autorització del comú de la parròquia en el territori de la qual s'han de desenvolupar.

2. El Govern, amb l'informe previ de la CENBA, estableix per via reglamentària la relació de les activitats professionals susceptibles de provocar un impacte al medi natural i els requisits que ha de complir cada activitat professional.

Article 42. *Regulació de grans esdeveniments en el medi natural*

1. La realització de grans esdeveniments requereix l'autorització del comú en el territori del qual s'han de desenvolupar.

2. El Govern, amb l'informe previ de la CENBA, estableix per via reglamentària les condicions que s'han de complir per organitzar grans esdeveniments de caire esportiu, festiu, cultural o de qualsevol altre esdeveniment que es desenvolupi en el medi natural i que el puguin afectar.

Article 43. *Regulació de l'accés amb vehicles motoritzats i/o rodats al medi natural*

1. La circulació de vehicles motoritzats i/o rodats ha de respectar tant el medi com els béns, els drets dels titulars dels terrenys, els drets dels vianants i dels usuaris no motoritzats. A més, no ha de causar perill ni perjudicis a les persones ni als ecosistemes naturals, inclosos els sòls.

2. Cada Comú ha de regular l'ús de les seves pistes i camins i decidir si els obre o no a la circulació de vehicles motoritzats i/o rodats. Cada Comú estableix les limitacions específiques referides a l'època de l'any

en què s'admet la circulació, la velocitat màxima, les característiques dels vehicles i qualsevol altra limitació que consideri necessària per a preservar el medi, establint les infraccions i sancions corresponents.

3. Els Comuns poden establir espais, perfectament delimitats i senyalitzats, en els quals estigui permesa la circulació motoritzada i/o rodada. En aquests espais, també es poden establir restriccions o normatives d'ús referents al tipus de vehicle, l'època d'utilització, o d'altres que es considerin convenients. L'establiment d'aquests espais ha d'ésser sotmès al procediment d'avaluació d'impacte ambiental.

Els vehicles han de respectar i complir la regulació elaborada pels comuns.

Article 44. *Regulació de l'aprofitament de certes espècies*

1. La recollida a la natura i l'aprofitament d'espècimens d'espècies silvestres han de ser compatibles amb el manteniment del seu estat de conservació favorable.

2. Es poden declarar d'aprofitament regulat o prohibit les espècies o els grups d'espècies que, no sent la seva captura o recol·lecció objecte de regulació expressa, manifestin una particular sensibilitat a la forma, extensió o intensitat d'aquest aprofitament. Per tant, és necessari regular-ne l'aprofitament per tal de garantir-ne la sostenibilitat, o bé prohibir-lo per tal de vetllar per la conservació de l'espècie.

3. La declaració d'una espècie d'aprofitament regulat o prohibit es fa per decret del Govern.

4. Per a les espècies d'aprofitament regulat, el Govern, previ informe de la CENBA, pot establir una normativa específica en la qual es delimita la forma, l'extensió o la intensitat de l'aprofitament per tal que sigui sostenible. Així mateix, el Govern pot condicionar-ne la pràctica a l'obtenció d'autoritzacions expresses o prohibir-la en l'espai o en el temps.

5. Per a les espècies d'aprofitament prohibit, aquesta prohibició s'estén a la recol·lecció, la captura, la mort, el deteriorament, la destrucció, la tinença, el comerç o la naturalització no autoritzada dels exemplars.

Títol VIII. Inspecció i control. Infraccions i sancions. Procediment sancionador i indemnització de danys i perjudicis

Capítol primer. Inspecció i control

Article 45. *Competència*

1. La competència per a la inspecció i el control de les disposicions establertes en aquesta Llei, en tot allò que afecta les competències del Govern, s'atribueix al ministeri competent en matèria de medi ambient i al Cos de Banders.

2. La competència per a la inspecció i el control de les disposicions establertes en aquesta Llei, en tot allò que afecta les competències dels comuns, s'atribueix als comuns.

3. Quan el Comú no disposi dels mitjans equivalents, o quan aquests mitjans hagin de ser complementats, es poden establir convenis d'actuacions entre el ministeri competent en matèria de medi ambient i el Comú, o entre Comuns i acordar les actuacions de cada administració.

4. Les constatacions i les actes elaborades en la comprovació de fets presumptament constitutius d'infracció es presumeixen certes, salvat que es provi el contrari.

5. Pels casos d'administració o gestió conjunta entre el Govern i els comuns, la norma de declaració estableix a qui corresponen les funcions de vigilància i inspecció.

Capítol segon. Infraccions i sancions

Article 46. *Tipificació de les infraccions*

Les infraccions a les disposicions d'aquesta Llei es qualifiquen en lleus, greus i molt greus.

Article 47. *Infraccions lleus*

Són infraccions lleus:

1. Exhibir sense autorització, amb finalitats culturals i de difusió en campanyes de protecció i conservació de la biodiversitat, exemplars pertanyents a espècies de flora amenaçades o de parts o de productes obtinguts a partir d'exemplars d'aquestes espècies.
2. Acampar sense autorització grups de més de tres tendes o durant més de dos nits, o deixar el terreny amb deixalles i escombraries.
3. Circular amb vehicles motoritzats i/o rodats infringint la reglamentació establerta a aquest efecte.
4. Recol·lectar o capturar exemplars d'espècies declarades d'aprofitament regulat sense autorització, quan sigui exigible, o incomplir les disposicions de la normativa que en regula l'aprofitament.
5. El fet de no col·laborar amb el ministeri competent en matèria de medi ambient o amb els comuns en l'exercici de la seva funció inspectora i de control de les matèries regulades per aquesta Llei, sempre que aquesta col·laboració no n'impedeixi l'actuació.
6. En general, incomplir els requisits, les obligacions o les prohibicions que s'estableix en aquesta Llei o en les disposicions que la desenvolupin, quan no sigui constitutiu d'infracció greu o molt greu.

Article 48. *Infraccions greus*

Són infraccions greus:

1. Fer actuacions, planificacions o activitats que afectin espais naturals protegits o espècies amenaçades i que incompleixin el procediment d'avaluació ambiental.
2. El fet de no aplicar, en actuacions, planificacions i activitats que afectin espais naturals protegits o espècies amenaçades, les mesures establertes en les avaluacions ambientals per evitar pèrdues de la biodiversitat i dels serveis que aquesta biodiversitat procura o per minimitzar o compensar els impactes que s'hi produeixin.
3. Utilitzar productes químics o susceptibles d'interferir en la salut de les persones, la qualitat del medi ambient o la conservació de la biodiversitat, que hagin estat prohibits o que incompleixin els criteris de reducció aprovats reglamentàriament, quan no sigui constitutiu d'infracció molt greu.
4. Importar, exportar o introduir en el medi natural o en activitats de tipus agrícola o forestal, exemplars d'espècies exòtiques o organismes de caràcter híbrid o provinents de varietats modificades genèticament, sense autorització o incomplint les condicions reglamentàries imposades a l'efecte.
5. Importar, exportar, transportar o posseir exemplars d'espècies de flora protegides sense autorització.
6. Comercialitzar exemplars de flora d'espècies protegides d'origen silvestre.
7. Recol·lectar, tallar, desarrelar o destruir fora dels hàbitats autoritzats exemplars d'espècies de flora amenaçades o d'alguna de les seves parts, incloses les llavors.
8. Collir exemplars de flora d'espècies amenaçades amb finalitats científiques, de conservació, de reproducció, de repoblació o de reintroducció en altres zones, sense autorització o incomplint les condicions de control imposades.
9. Incomplir les mesures establertes pels plans de conservació d'hàbitats prioritaris.
10. Incomplir la regulació relativa als usos, els aprofitaments, les activitats o les directrius dels espais naturals protegits i de les seves zones perifèriques, quan no es provoqui un dany als seus valors naturals i no s'alterin les seves condicions d'habitabilitat.
11. Desenvolupar activitats turístiques o de lleure en el medi natural i incomplir les mesures imposades a aquest efecte per les administracions públiques.

12. Desenvolupar activitats professionals no autoritzades en el medi natural o incomplir l'autorització lliurada a aquest efecte.
13. Dur a terme esdeveniments en el medi natural sense autorització o infringir les condicions imposades a aquest efecte.
14. Recol·lectar, capturar, provocar la mort, deteriorar, destruir, posseir, comercialitzar o naturalitzar sense autorització exemplars d'espècies declarades d'aprofitament prohibit o infringir les condicions imposades a aquest efecte.
15. Impedir la tasca inspectora i de control en les matèries regulades per aquesta Llei que exerceixi el ministeri competent en matèria mediambiental o els comuns a través dels seus agents i inspectors.

Article 49. *Infraccions molt greus*

Són infraccions molt greus:

1. Fer actuacions, planificacions o activitats que afectin espais naturals protegits o espècies amenaçades sense haver-les sotmès prèviament al procediment d'avaluació ambiental.
2. Utilitzar en espais naturals protegits productes químics nocius o susceptibles d'interferir en la salut de les persones, la qualitat del medi ambient o la conservació de la biodiversitat, que hagin estat prohibits o que el seu ús incompleixi els criteris de reducció aprovats reglamentàriament.
3. Destruir, provocar la mort, deteriorar, recol·lectar, capturar, posseir, transportar, comercialitzar i exposar per al comerç o naturalitzar exemplars d'animals o plantes en perill d'extinció no autoritzats.
4. Destruir l'hàbitat d'espècies en perill d'extinció.
5. Incomplir la normativa i les limitacions generals i específiques relatives als usos, els aprofitaments i les activitats en les àrees crítiques designades en compliment dels plans de recuperació d'espècies en perill d'extinció o de reintroducció d'espècies extingides.
6. Dur a terme actes que suposin una transformació sensible de la realitat física i biològica d'un espai subjecte a protecció preventiva durant la tramitació d'un expedient de declaració d'espai natural protegit.
7. Vulnerar la regulació relativa als usos, els aprofitaments, les activitats o les directrius aplicables als espais naturals protegits i a les seves zones perifèriques, quan es provoqui un dany als seus valors naturals o s'alterin les condicions d'habitabilitat.

Article 50. *Sancions*

1. Les infraccions tipificades en aquesta Llei se sancionen de la forma següent:

- a) Infraccions lleus: multa de 60 a 300 euros.
- b) Infraccions greus: multa de 300,01 a 3.000 euros, i/o tancament de l'establiment o suspensió de l'activitat, total o parcial, per un termini màxim de dos anys, si escau.
- c) Infraccions molt greus: multa de 3.000,01 a 12.000 euros i/o tancament de l'establiment o suspensió de l'activitat, total o parcial, fins a quatre anys, i/o clausura definitiva, total o parcial, de l'establiment o activitat, si escau.

2. Si el tancament de l'establiment o la suspensió de l'activitat és temporal, es computa a efectes del seu compliment el temps en què hagi estat tancat l'establiment o suspesa l'activitat com a mesura cautelar.

3. Les quantitats fixades en aquest article s'actualitzen periòdicament d'acord amb la Llei de pressupost.

Article 51. *Sanció d'infraccions concurrents*

1. Al responsable de dos o més infraccions diferenciades se li imposen les sancions corresponents a cadascuna.

2. En tot cas, s'imposa una única sanció, encara que existeixin dos o més infraccions derivades d'uns mateixos fets, quan una d'aquestes infraccions hagi estat un mitjà imprescindible per cometre'n una altra o quan d'una infracció se'n derivin necessàriament les altres. En aquests casos s'imposa la sanció que correspongui a la infracció més greu, dins dels marges establerts legalment.

3. Les sancions previstes en aquesta Llei no impedeixen la imposició de sancions previstes per altres lleis, salvat que aquestes lleis ho disposin altrament.

Article 52. *Graduació de les sancions*

1. En la graduació de les sancions es tenen en compte els criteris següents:

- a) La repercussió en la salut i la seguretat de les persones i els béns i la transcendència.
- b) Els perjudicis causats al medi natural i a la biodiversitat, en especial a les espècies protegides.
- c) El caràcter irreversible del dany o la impossibilitat de ser reparat.
- d) La classificació com a espai natural protegit del lloc on s'hagi comès la infracció o al qual afecti.
- e) Les circumstàncies de la persona responsable de la infracció, la seva intencionalitat, l'ànim de lucre, el grau de malícia i de participació i el benefici obtingut.
- f) La reincidència. Als efectes d'aquesta Llei s'entén per reincidència la comissió d'una infracció de la mateixa naturalesa, declarada per resolució ferma, en el termini d'un any. En cas de concórrer aquesta circumstància, l'import de la multa es podrà incrementar un 50%, sense excedir en cap cas el límit més alt fixat per a les infraccions molt greus.

2. Es considera com a factor atenuant la rapidesa i l'eficàcia amb què la persona infractora hagi adoptat, per voluntat pròpia, mesures per evitar o disminuir els danys i els perjudicis derivats de la infracció, així com el compliment immediat i eficaç de les mesures cautelars que l'instructor del procediment hagi acordat amb la persona infractora.

Article 53. *Comisos*

Quan una infracció hagi estat comesa amb mitjans il·legals, aquests mitjans s'ocuparan i es comissaran. Una vegada la resolució és ferma, els mitjans es destruiran o es destinaran on correspongui. Seran igualment ocupats i comissats els exemplars de captura o de possessió il·lícita.

Article 54. *Prescripció de les infraccions*

1. Les infraccions a les quals fa referència aquesta Llei prescriuen: les faltes lleus, al cap de dos anys; les faltes greus, al cap de tres anys; i les faltes molt greus, al cap de cinc anys.

2. El termini de prescripció es computa des del moment en què l'Administració constata la infracció i s'interromp amb la incoació del procediment sancionador corresponent.

Article 55. *Prescripció de les sancions*

1. Les sancions previstes en aquesta Llei prescriuen: les imposades per infraccions lleus, al cap de dos anys; les imposades per infraccions greus, al cap de tres anys; i les imposades per infraccions molt greus, al cap de cinc anys.

2. El termini de prescripció comença a computar l'endemà que la resolució per la qual s'imposi la sanció esdevé ferma.

3. L'inici del procediment d'execució, amb coneixement de la persona interessada, interromp el termini de prescripció de la sanció. El termini es computa novament si el procediment està paralitzat durant més d'un mes per causa no imputable a la persona infractora.

Capítol tercer. Procediment sancionador i reparació de dany causat

Article 56. *Tramitació*

En tot allò que no preveu aquest capítol, per imposar les sancions previstes per aquesta Llei i exigir el restabliment de la situació que s'hagi alterat del seu estat originari i la indemnització dels danys i perjudicis ocasionats, s'hi aplica les disposicions del Codi de l'Administració.

Article 57. *Potestat sancionadora*

1. Correspon al ministeri competent en matèria de medi ambient, d'acord amb les seves competències d'inspecció i de control, incoar, tramitar i resoldre els expedients sancionadors, llevat de la resolució de les sancions molt greus, que correspon al Govern.
2. Correspon als comuns, d'acord amb les seves competències d'inspecció i de control, incoar, tramitar i resoldre els expedients relatius a les competències que els són pròpies.
3. Els comuns o el ministeri competent en matèria de medi ambient que iniciï un procediment sancionador ho ha de comunicar a l'altre. La notificació corresponent comporta la inhibició de l'òrgan notificat per tal de no incoar un altre procediment sancionador pels mateixos fets.

Article 58. *Mesures cautelars*

1. L'òrgan que incoa un procediment sancionador pot adoptar mesures cautelars per evitar que continuï la infracció o l'agreujament del dany causat. Aquestes mesures han de ser coherents amb la naturalesa de la presumpta infracció i proporcionades a la seva gravetat, i poden incloure, entre d'altres, la suspensió cautelar de les autoritzacions atorgades en virtut d'aquesta Llei i en les que els infractors s'hagin emparat per cometre la infracció.
2. Abans d'incoar el procediment, les administracions poden adoptar mesures cautelars en casos d'urgència i en altres casos en què l'abast dels interessos públics afectats ho requereixi.
3. Quan la infracció afecti activitats amb les quals l'administració que hagi adoptat mesures d'urgència no sigui competent, la persona instructora ha de comunicar l'obertura del procediment a l'administració competent per tal que, si escau, exerciti les seves competències sancionadores per raó de la matèria. Igualment, ha de comunicar a l'òrgan competent les mesures cautelars que s'hagin adoptat, sens perjudici de les mesures que addicionalment pugui adoptar aquest òrgan en l'exercici de les seves competències.

Article 59. *Persones responsables*

1. Són responsables de les infraccions administratives previstes en aquesta Llei les persones físiques o jurídiques que:
  - a) Executin directament l'acció infractora, o les que ordenin la dita acció quan l'executor es vegi obligat a complir l'ordre esmentada.
  - b) Siguin titulars o promotores de l'activitat, l'obra, l'aprofitament o el projecte que constitueixi o origini la infracció.
  - c) Ometin el compliment d'algun requisit o acció previst en aquesta Llei.
2. Quan la infracció derivi de l'ús indegut d'autoritzacions emeses, l'autoria recau, en tot cas, en la persona titular de l'autorització.

Article 60. *Indemnització de danys i perjudicis i restabliment del dany causat al medi natural, a la biodiversitat i al paisatge*

1. Sens perjudici de les sancions penals o administratives que corresponguin, la persona infractora ha d'indemnitzar els danys i els perjudicis causats i ha de restablir, en la mesura que sigui possible, la situació física i biològica que s'hagi alterat del seu estat originari.
2. El restabliment del dany pot incloure la demolició d'allò que s'hagi construït incomplint els preceptes d'aquesta Llei.

3. Quan no sigui possible determinar el grau de participació de les persones que siguin responsables de la infracció, la responsabilitat serà solidària entre totes elles.

Article 61. *Restabliment del dany a compte del responsable*

Les administracions públiques, d'acord amb les seves respectives competències, poden restablir el dany i la realitat física i biològica afectada a càrrec de la persona responsable de la infracció, sens perjudici d'aplicar el principi de repercussió econòmica en l'expedient sancionador de totes les despeses esmerçades en el procés de reparació i restabliment.

Disposició transitòria

Els comuns poden realitzar activitats sobre les masses forestals, amb l'objectiu de garantir la conservació del medi natural, la biodiversitat i el paisatge amb els principis definits a l'article 36.1 d'aquesta Llei, mentre tant no estigui en vigor el pla de gestió forestal.

Disposició derogatòria

Es deroga la Llei del 9 de novembre de 1983, de protecció del patrimoni cultural-natural d'Andorra, i qual-sevol disposició de rang igual o inferior que s'oposi al que estableix aquesta Llei.

Disposició final primera

1. La Comissió de Coordinació i Desenvolupament de l'Estratègia de Biodiversitat d'Andorra s'ha de constituir en el termini màxim de sis mesos a partir de la data d'entrada en vigor d'aquesta Llei.
2. A partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, els comuns han d'elaborar els plans de gestió forestal en el termini de quatre anys i la regulació de les seves pistes i camins en el termini de dos anys.
3. El Govern, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, ha d'aprovar els reglaments d'aplicació que se'n derivin.
4. A l'entrada en vigor d'aquesta Llei, els comuns responsables dels espais naturals protegits existents, han d'aprovar, o si escau adaptar a aquesta Llei, els instruments normatius de planificació en el termini d'un any.

Disposició final segona

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Casa de la Vall, 7 de febrer del 2019

Vicenç Mateu Zamora
Síndic General

Nosaltres els coprínceps la sancionem i promulguem i n'ordenem la publicació en el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Emmanuel Macron
President de la República Francesa
Copríncep d'Andorra

Joan Enric Vives Sicília
Bisbe d'Urgell
Copríncep d'Andorra